

No. 37764

**Czech and Slovak Federal Republic
and
Poland**

**Treaty between the Czech and Slovak Federal Republic and the Republic of Poland
on good neighbourly relations, solidarity and friendly cooperation. Cracow, 6
October 1991**

Entry into force: *4 May 1992 by the exchange of instruments of ratification, in
accordance with article 23*

Authentic texts: *Czech and Polish*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *Czech Republic, 1 October
2001*

**République fédérale tchèque et slovaque
et
Pologne**

**Traité entre la République fédérale tchèque et slovaque et la République de Pologne
relatif aux relations de bon voisinage à la solidarité et à la coopération amicale.
Cracovie, 6 octobre 1991**

Entrée en vigueur : *4 mai 1992 par échange des instruments de ratification,
conformément à l'article 23*

Textes authentiques : *tchèque et polonais*

Enregistrement auprès du Secrétariat des Nations Unies : *République tchèque, 1er
octobre 2001*

[CZECH TEXT — TEXTE TCHÈQUE]

S M L O U V A

mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou a
Polskou republikou o dobrém sousedství, solidaritě
a přátelské spolupráci

Česká a Slovenská Federativní Republika a Polská
republika (dále jen "Smluvní strany),

rozhodnuty navázat na mnoholetou tradici přátelství,
spojující oba státy a jejich národy,

vědomy si potřeby solidarity pro zajištění důstojného
místa v Evropě svým národům,

potvrzující bezvýhradnou úctu k lidským právům
a základním svobodám, zásadám demokracie a právního státu
a vyjadřující přesvědčení, že jejich dodržování a důsledné
naplňování tvoří základ svobody, spravedlnosti a míru,

vycházející z významných politických a ekonomických
přeměn v Evropě a z bohatých zkušeností evropských států,

přesvědčeny o nutnosti rozšiřování a upevňování
solidarity ve prospěch sjednocení Evropy a úzké součin-
nosti regionů,

řídící se mezinárodním právem, zejména Chartou Orga-
nizace spojených národů a jednajíc v souladu se Závěreč-
ným aktem Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě,
Pařížskou chartou pro novou Evropu a dalšími dokumenty

Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě,

usilující o všestranný rozvoj vzájemných vztahů a přátelské spolupráce, založené na zásadách dobrého sousedství,

se dohodly takto:

Č l á n e k 1

Smluvní strany budou upevňovať přátelské vztahy, solidaritu a spolupráci a prohlubovat vzájemnou úctu, důvěru a porozumění. Budou rovněž podporovat a koordinovat úsilí o svou plnou účast v institucích integrované Evropy.

Č l á n e k 2

1/ Smluvní strany se budou ve vzájemných vztazích řídit mezinárodním právem, zejména zásadou svrchované rovnosti, územní celistvosti a politické nezávislosti a nevměšování do vnitřních záležitostí.

2/ Smluvní strany potvrzují v mezinárodních dohodách zakotvené společné státní hranice a jejich neporušitelnost. Nemají vůči sobě žádné územní nároky a takové nároky nebudou vznášet ani v budoucnosti.

3/ Smluvní strany konstatují, že mnichovská dohoda ze dne 29. září 1938 byla od samého počátku neplatná se všemi z toho vyplývajícími důsledky.

Č l á n e k 3

1/ Smluvní strany přikládají zvláštní význam vzájemným stykům mezi parlamenty.

2/ Smluvní strany budou pořádat pravidelné konzultace na různých úrovních, aby tak zajistily rozvoj svých dvoustranných vztahů a co nejvíce sladily svá stanoviska k mezinárodním otázkám společného zájmu.

3/ Konzultace na úrovni předsedů vlád se budou konat tak často, jak bude zapotřebí, avšak nejméně jednou ročně.

Ministři zahraničních věcí se budou scházet alespoň jednou ročně ke konzultacím, při kterých posoudí provádění této Smlouvy.

Ostatní ministři budou provádět pravidelné konzultace.

4/ Smluvní strany budou podle potřeby a na základě vzájemné dohody vytvářet příslušné smíšené komise.

Č l á n e k 4

1/ Smluvní strany budou všestranně napomáhat zachování a posílení bezpečnosti, jakož i rozvoji spolupráce v Evropě s cílem vytvořit účinný celoevropský bezpečnostní systém, zejména se zřetelem na bezpečnost regionu, do něhož patří.

2/ Smluvní strany budou působit k upevnění stability v Evropě. Budou usilovat o to, aby byly cestou závazných a účinně kontrolovatelných dohod sníženy stavy ozbrojených sil a výzbroje v Evropě na úroveň dostatečnou pro obranu, avšak neumožňující útok. Budou se také společně zasazovat o posilování důvěry na mnohostranném a dvoustranném základě.

Č l á n e k 5

1/ Smluvní strany budou požádat pravidelné konzultace na různých úrovních s cílem koordinovat stanoviska a postup v otázkách bezpečnosti a obrany.

2/ Jestliže jedna ze Smluvních stran bude mít za to, že vznikla mezinárodní situace, která může ohrozit nebo narušit její suverenitu, územní celistvost nebo jiné životně důležité bezpečnostní zájmy, obě Smluvní strany zahájí ihned neodkladné konzultace o nejučinnějším způsobu odvrácení hrozby.

3/ V případě ozbrojeného útoku na jednu ze Smluvních stran se tyto dohodnou o možnosti poskytnout pomoc napadené straně podle článku 51 Charty Organizace spojených národů a budou usilovat o to, aby konflikt byl vyřešen v souladu se zásadami Charty Organizace spojených národů a dokumenty Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě.

4/ Smluvní strany podle potřeby zahájí konzultace rovněž v případě vzniku nebo trvání jiného sporu či situace, než jsou uvedeny v odstavcích 2 a 3 tohoto článku, jestliže budou mít za to, že byl ohrožen nebo porušen mír a mezinárodní bezpečnost.

Č l á n e k 6

Smluvní strany budou rozvíjet vzájemně výhodnou spolupráci ve vojenské oblasti na základě zvláštních dohod mezi příslušnými ministerstvy.

Č l á n e k 7

1/ Smluvní strany budou podporovat spolupráci na úrovni České republiky a Slovenské republiky, jakož i mezi oblastmi, kraji, okresy, městy a obcemi.

2/ Smluvní strany budou usilovat o širokou a účinnou účast celé společnosti na vzájemných vztazích. Budou též vytvářet nezbytné podmínky pro rozšíření přímých styků politických stran a hnutí, odborů, církví a náboženských společenství, nadací a jiných spolků a organizací.

3/ Smluvní strany vzhledem ke zvláštní úloze mladého pokolení při formování vzájemných vztahů vytvoří možnosti pro všestrannou spolupráci a výměnu mládeže obou států.

Č l á n e k 8

1/ Smluvní strany potvrzují, že příslušníci polské národnostní menšiny v České a Slovenské Federativní Republice a příslušníci české a slovenské národnostní menšiny v Polské republice mají právo samostatně, jakož i ve společenství s jinými členy své skupiny svobodně vyjadřovat, uchovávat a rozvíjet svou etnickou, kulturní, jazykovou a náboženskou svébytnost a rozvíjet svou kulturu ve všech směrech bez jakýchkoliv pokusů asimilovat je proti jejich vůli.

Smluvní strany budou respektovat práva a plnit závazky týkající se národnostních menšin v souladu s mezinárodními standardy, zejména evropskými.

2/ Smluvní strany prohlašují, že osoby uvedené v odstavci 1 tohoto článku mají právo samostatně, jakož i ve společenství s jinými členy své skupiny:

- svobodně používat svůj mateřský jazyk v soukromí i na veřejnosti, a - vedle potřeby znát úřední jazyk nebo úřední jazyky příslušného státu - používat svůj mateřský jazyk před státními orgány v souladu s národním zákonodárstvím,
- mít přístup k informacím a rozšiřovat a vyměňovat si je ve svém mateřském jazyce,
- mít přiměřené možnosti výuky svého mateřského jazyka a výuky ve svém mateřském jazyce,
- zakládat a udržovat své vlastní hospodářské, vzdělávací, kulturní a náboženské instituce, organizace a spolky.

3/ Příslušnost k národnostní menšině je věcí osobní volby každého občana. Z této příslušnosti mu nemůže vyplývat žádné znevýhodnění.

4/ Příslušnost k národnostní menšině nezavazuje občana povinností vystupovat loajálně vůči svému státu, dodržovat jeho právní předpisy a užívat svá práva v souladu s národním zákonodárstvím.

Č l á n e k 9

Smluvní strany budou podporovat osobní styky občanů obou států. Za tím účelem se zavazují vytvořit odpovídající podmínky pro volný pohyb svých občanů. Zvláště budou podporovat všestranný rozvoj skupinových a individuálních styků a různých forem přímé společenské a hospodářské spolupráce v pohraničních oblastech.

Č l á n e k 10

Smluvní strany považují za jednu ze základních podmínek společenského pokroku rozvoj hospodářské spolupráce.

K dosažení tohoto pokroku je nutné společné úsilí mezinárodního společenství, jehož cílem je přeměna evropského kontinentu na prostor společného blahobytu.

Č l á n e k 11

1/ Smluvní strany budou rozvíjet vzájemně výhodnou hospodářskou a finanční spolupráci, včetně spolupráce mezi oblastmi. Budou přispívat k přímé spolupráci mezi hospodářskými subjekty obou států.

2/ Smluvní strany budou usilovat o rozšiřování a zkonalování spolupráce v oblasti železniční, letecké, silniční, námořní a vnitrozemské vodní dopravy.

3/ Smluvní strany rozšíří počet hraničních přechodů.

4/ Polská republika potvrzuje právo České a Slovenské Federativní Republiky na přístup k Baltskému moři.

5/ Smluvní strany se budou zasazovat o zlepšení a rozšíření vzájemných poštovních a telekomunikačních služeb v souladu s evropskými a mezinárodními technickými normami a budou podporovat přímé příhraniční telekomunikační spojení.

6/ K podrobnější úpravě spolupráce v oblasti hospodářství, financí, obchodu, dopravy a spojů budou Smluvní strany uzavírat zvláštní dohody přizpůsobené vznikajícímu jednotnému evropskému ekonomickému organismu.

Č l á n e k 12

1/ Smluvní strany budou úzce spolupracovat v oblasti ochrany životního prostředí a racionálního využívání přírod-

ních zdrojů.

Budou vytvářet podmínky pro soustavně zlepšování kvality životního prostředí, zejména vod, vzduchu, půdy, lesů i fauny a flóry, zvláště v příhraničních oblastech. Budou společně předcházet znečišťování přesahujícímu hranice a usilovat o jeho snížení a likvidaci.

Smluvní strany budou spolupracovat a vzájemně si poskytovat pomoc při předcházení a boji proti mimořádným znečištěním a ohrožením životního prostředí. Budou spolupracovat při zavádění a rozvoji ekologicky čistých technologií.

2/ Smluvní strany se budou podílet v mezinárodním, zejména evropském měřítku, na vytváření a provádění koordinované strategie péče o životní prostředí.

3/ Podrobné zásady spolupráce v oblasti životního prostředí upraví zvláštní dohody.

Č l á n e k 13

Smluvní strany se shodují v tom, že ve sjednocující se Evropě je koordinace politiky územního plánování, zejména mezi bezprostředně sousedícími státy, nutná. Budou proto spolupracovat na všech úrovních při přípravě územních prognóz a plánů, jejichž dopad přesahuje společné hranice.

Č l á n e k 14

1/ Smluvní strany budou podporovat a usnadňovat vzájemnou vědecko-technickou spolupráci. Za tím účelem budou sjednávat příslušné dohody a podnikat společné akce k jejich provádění.

2/ Smluvní strany budou podporovat iniciativy vědců a výzkumných ústavů, směřující k dynamickému, harmonickému a širokému rozvoji této spolupráce.

3/ Smluvní strany budou podporovat intenzivní výměnu vědecko-technických informací a dokumentace a usnadňovat přístup do vědecko-výzkumných ústavů, archivů, knihoven a podobných institucí.

Č l á n e k 15

1/ Smluvní strany budou rozvíjet spolupráci v oblasti kultury, vědy a školství. Na základě dohod a programů budou rozšiřovat výměnu ve všech oblastech a na všech úrovních, podporovat spolupráci mezi uměleckými a jinými kulturními institucemi a organizacemi, jakož i přímé styky mezi umělci.

2/ Smluvní strany budou rozšiřovat a podporovat spolupráci mezi školami všech druhů, jakož i mezi výzkumnými ústavami a jejich organizacemi, a to jak výměnou studentů, stipendistů, učitelů a vědeckých pracovníků, tak i prostřednictvím společných výzkumných prací.

3/ Smluvní strany budou podporovat výuku polského jazyka v České a Slovenské Federativní Republice a českého a slovenského jazyka v Polské republice v rámci škol i mimo školní rámec.

4/ V souladu s příslušnými dohodami budou Smluvní strany vzájemně uznávat doklady o absolvování škol a vysokoškolských studií.

Č l á n e k 16

Smluvní strany budou usilovat o uchování kulturních statků a památek druhé smluvní strany na svém území.

Č l á n e k 17

1/ Smluvní strany budou podporovat každé úsilí směřující k objektivnímu vzájemnému poznání i porozumění.

2/ Smluvní strany budou usnadňovat vzájemný svobodný tok informací o společenském, politickém, hospodářském, kulturním, vědeckém a jiném životě druhé smluvní strany, zvláště pak zajistí objektivní informovanost o druhé smluvní straně v rámci výuky a výchovy mládeže, včetně školních učebnic.

3/ Smluvní strany budou podporovat spolupráci v oblasti hromadných sdělovacích prostředků, zejména rozhlasu a televize.

Č l á n e k 18

1/ Smluvní strany budou podporovat všestrannou spolupráci v oblasti zdravotnictví a zdravotní hygieny, především při předcházení civilizačním chorobám, nakažlivým a jiným nemocem a v boji proti nim.

2/ Smluvní strany budou spolupracovat za účelem vzájemného poskytování pomoci při živelných pohromách a těžkých nehodách.

3/ Smluvní strany budou usilovat o co nejužší spolupráci v oblasti sociálního zabezpečení.

Č l á n e k 19

Smluvní strany budou podporovat spolupráci v oblasti tělesné výchovy, sportu a turistiky.

Č l á n e k 20

1/ Smluvní strany budou na základě zvláštních dohod spolupracovat v právní oblasti.

2/ Smluvní strany budou zejména spolupracovat v boji proti organizované zločinnosti, terorismu, nezákonnému obchodu s narkotiky a nezákonnému přepravování předmětů kulturní a historické hodnoty přes hranice. Nezákonně vyvezené kulturní hodnoty budou navráceny druhé Smluvní straně.

Č l á n e k 21

Tato Smlouva není namířena proti třetím státům. Ne-dotýká se práv a závazků vyplývajících z platných dvoustranných a mnohostranných smluv a dohod uzavřených Smluvními stranami s jinými státy.

Č l á n e k 22

V den, kdy tato Smlouva vstoupí v platnost, pozbude platnosti Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Polskou lidovou republikou o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci podepsaná ve Varšavě dne 1. března 1957.

Č l á n e k 23

1/ Tato Smlouva podléhá ratifikaci a vstoupí v platnost dnem výměny ratifikačních listin, která bude provedena co nejdříve v *Prague*.

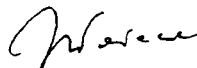
2/ Tato Smlouva se uzavírá na dobu 15 let. Poté se bude její platnost prodlužovat vždy na pětileté období, pokud ji jedna ze Smluvních stran nevypoví písemně nejpozději rok před uplynutím příslušného období platnosti.

Dáno v Krakově dne 6. října 1991 ve dvou vyhotoveních, každé v jazyce českém a polském, přičemž obě znění mají stejnou platnost.

Za
Českou a Slovenskou
Federativní Republiku

Za
Polskou republiku

[POLISH TEXT — TEXTE POLONAIS]

U K Ł A D

między Czeską i Słowacką Rzespublicą Federacyjną
a Rzeczpospolitą Polską
o dobrym sąsiedztwie, solidarności i przyjacielskiej
współpracy

Czeska i Słowacka Republika Federacyjna i Rzeczpospolita
Polska nazywane dalej "Umawiającymi się Stronami"

- zdecydowane nawiązać do wielowiekowej tradycji przyjaźni łączącej oba państwa i ich narody,
- świadome potrzeby solidarności dla zapewnienia swoim narodom godnego miejsca w Europie,
- potwierdzając bezwzględne poszanowanie praw człowieka i jego podstawowych wolności, zasad demokracji i państwa praworządnego, jak również wyrażając przekonanie, że ich przestrzeganie i konsekwentna realizacja stanowią fundament wolności, sprawiedliwości i pokoju,
- przyjmując za punkt wyjścia istotne przemiany polityczne i gospodarcze w Europie oraz bogate doświadczenia państw Europejskich,
- przekonane o konieczności rozszerzania i umacniania solidarności na rzecz zjednoczenia Europy oraz ścisłej współpracy regionów,

- przestrzegając prawa międzynarodowego, w szczególności Karty Narodów Zjednoczonych, działając zgodnie z Aktem Końcowym Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Paryską Kartą Nowej Europy oraz innymi dokumentami Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie,
- dążąc do wszechstronnego rozwoju wzajemnych stosunków i przyjacielskiej współpracy w oparciu o zasady dobrego sąsiedztwa,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Umawiające się Strony będą umacniać przyjacielskie stosunki, solidarność i współpracę oraz pogłębiać wzajemne poszanowanie, zaufanie i zrozumienie. Będą one również wspierać oraz koordynować wysiłki zmierzające do ich pełnego uczestnictwa w instytucjach zintegrowanej Europy.

Artykuł 2

1. Umawiające się Strony w stosunkach wzajemnych kierować się będą prawem międzynarodowym, w szczególności zasadami suwerennej równości, integralności terytorialnej, niezależności politycznej i nieingerencji w sprawy wewnętrzne.

2. Umawiające się Strony potwierdzają określoną w układach międzynarodowych wspólną granicę państwową i jej nienaruszalność. Umawiające się Strony nie mają wobec siebie żadnych roszczeń terytorialnych i również w przyszłości nie będą występować z takimi roszczeniami.

3. Umawiające się Strony stwierdzają, że Układ Monachijski z dnia 29 września 1938 roku był od samego początku nieważny ze wszystkimi wynikającymi z tego następstwami.

Artykuł 3

1. Umawiające się Strony przywiązują szczególne znaczenie do wzajemnych stosunków międzyparlamentarnych.

2. Umawiające się Strony będą regularnie organizować konsultacje na różnych szczeblach w celu zapewnienia rozwoju swych stosunków dwustronnych i maksymalnego zharmonizowania swych stanowisk w kwestiach międzynarodowych, będących przedmiotem wspólnego zainteresowania.

3. Konsultacje na szczeblu premierów odbywać się będą w miarę potrzeby, co najmniej raz w roku.

Ministrowie Spraw Zagranicznych spotykać się będą przynajmniej raz w roku na konsultacjach, podczas których oceniają realizację niniejszego Układu.

Pozostali ministrowie prowadzić będą okresowe konsultacje.

4. Umawiające się Strony będą w zależności od potrzeb i na podstawie wzajemnego porozumienia tworzyć odpowiednie Komisje mieszane.

Artykuł 4

1. Umawiające się Strony będą wszechstronne wspierać utrzymanie i umocnienie bezpieczeństwa i rozwój współpracy w Europie w celu stworzenia skutecznego ogólnoeuropej-

skiego systemu bezpieczeństwa, zwłaszcza zaś bezpieczeństwa regionu, do którego przynależą.

2. Umawiające się Strony działań będą na rzecz umocnienia stabilności w Europie. W drodze obowiązujących i podlegających skutecznej kontroli porozumień będą one dążyć do osiągnięcia takiego stanu sił zbrojnych i uzbrojenia w Europie, aby został on zredukowany do poziomu dostatecznego dla obrony, jednak uniemożliwiającego napaść. Będą również wspólnie działać na rzecz umacniania zaufania na podstawach wielostronnych i dwustronnych.

Artykuł 5

1. Umawiające się Strony będą organizować systematyczne konsultacje na różnych szczeblach w celu koordynacji stanowisk i działań w sprawach bezpieczeństwa i obrony.

2. Jeżeli jedna z Umawiających się Stron uzna, że powstała sytuacja międzynarodowa, która może zagrozić lub naruszyć jej suwerenność, całość terytorialną lub inne żywotne interesy bezpieczeństwa, obie Umawiające się Strony podejmą natychmiastowe konsultacje w sprawie najskuteczniejszego sposobu usunięcia zagrożenia.

3. W razie zbrojnej napaści na jedną z Umawiających się Stron, Umawiające się Strony porozumieją się w sprawie możliwości udzielenia napadniętej Stronie pomocy stosownie do artykułu 51 Karty Narodów Zjednoczonych oraz będą czynić wysiłki, aby konflikt został rozwiązany zgodnie z zasadami Karty Narodów Zjednoczonych i dokumentami Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.

4. W miarę potrzeby Umawiające się Strony podejmą konsultacje również w przypadku powstania lub trwania sporu lub sytuacji innych niż określone w ustępach 2 i 3 niniejszego Artykułu, jeżeli uznają, że zagrożone lub naruszone zostały pokój i bezpieczeństwo międzynarodowe.

Artykuł 6

Umawiające się Strony będą rozwijać wzajemnie korzystną współpracę w dziedzinie wojskowej na podstawie odrębnych umów między właściwymi ministerstwami.

Artykuł 7

1. Umawiające się Strony będą popierać współpracę na szczeblu Republiki Czeskiej i Republiki Słowackiej, jak również między regionami, województwami, powiatami, miastami i gminami.

2. Umawiające się Strony dążyć będą do szerokiego i skutecznego uspołecznienia wzajemnych stosunków. Stwarzać będą również niezbędne warunki dla rozszerzenia bezpośrednich kontaktów partii i ruchów politycznych, związków zawodowych, kościołów i związków wyznaniowych, fundacji oraz innych stowarzyszeń i organizacji.

3. Umawiające się Strony, ze względu na szczególną rolę młodego pokolenia w kształtowaniu wzajemnych stosunków, stworzą możliwości wszechstronnej współpracy i wymiany młodzieży obu Państw.

Artykuł 8

1. Umawiające się Strony potwierdzają, że osoby, należące do polskiej mniejszości narodowej w Czeskiej i Słowackiej Republice Federacyjnej należące do czeskiej i słowackiej mniejszości narodowej w Rzeczypospolitej Polskiej oraz osoby mają prawo, indywidualnie jak też wspólnie z innymi członkami swej grupy do swobodnego wyrażania, zachowania i rozwijania swej tożsamości etnicznej, kulturowej, językowej i religijnej oraz do rozwijania swej kultury we wszystkich kierunkach, bez jakichkolwiek prób jej asymilacji wbrew ich woli.

Umawiające się Strony respektować będą prawa i wypełniać obowiązki dotyczące mniejszości narodowych zgodnie ze standardami międzynarodowymi, w szczególności europejskimi.

2. Umawiające się Strony oświadczają, że osoby wymienione w ustępie 1 niniejszego Artykułu mają prawo indywidualnie jak też wspólnie z innymi członkami swej grupy:

- swobodnie posługiwać się swoim językiem ojczystym w życiu prywatnym i publicznym - i obok potrzeby znajomości języka urzędowego lub języków urzędowych danego Państwa - posługiwać się językiem ojczystym w urzędach państwowych, zgodnie z prawem krajowym;
- mieć dostęp do informacji w języku ojczystym, jej rozpowszechniania i wymiany;
- mieć odpowiednie możliwości nauczania swego języka ojczystego i nauki w swoim języku ojczystym;
- zakładać i utrzymywać własne instytucje, organizacje i stowarzyszenia gospodarcze, oświatowe, kulturalne i religijne.

3. Przynależność do mniejszości narodowej jest sprawą osobistego wyboru każdego obywatela. Z wyboru tego nie mogą wynikać żadne niekorzystne następstwa.

4. Przynależność do mniejszości narodowej nie zwalnia obywatela z obowiązku lojalnego postępowania wobec swego Państwa, przestrzegania jego przepisów prawnych i korzystania ze swoich praw zgodnie z prawem krajowym.

Artykuł 9

Umawiające się Strony będą popierać osobiste kontakty obywateli obydwu Państw. W tym celu zobowiązują się stworzyć stosowne warunki swobodnego ruchu dla swych obywateli. W szczególności będą popierać wszechstronny rozwój kontaktów grupowych i indywidualnych oraz różnych form bezpośredniej współpracy społecznej i gospodarczej w rejonach przygranicznych.

Artykuł 10

Umawiające się Strony uważają, że jednym z podstawowych warunków postępu społecznego jest rozwój współpracy gospodarczej. Dla osiągnięcia tego postępu koniecznym jest wspólny wysiłek społeczności międzynarodowej, mający na celu przekształcenie kontynentu europejskiego w obszar wspólnego dobrobytu.

Artykuł 11

1. Umawiające się Strony rozwijać będą wzajemnie korzystną współpracę gospodarczą i finansową, w tym

także współpracę między regionami. Będą przyczyniać się do bezpośredniej współpracy między podmiotami gospodarczymi Umawiających się Stron.

2. Umawiające się Strony dążyć będą do rozszerzania i doskonalenia współpracy w dziedzinie transportu kolejowego, lotniczego, drogowego, morskiego i rzeczno-

3. Umawiające się Strony zwiększą ilość przejść granicznych.

4. Rzeczpospolita Polska potwierdza prawo dostępu Czeskiej i Słowackiej Republiki Federacyjnej do Morza Bałtyckiego.

5. Umawiające się Strony będą dążyć do usprawnienia i rozszerzenia wzajemnych usług pocztowych i telekomunikacyjnych, zgodnie z europejskimi i międzynarodowymi normami technicznymi oraz popierać bezpośrednią przygraniczną łączność telekomunikacyjną.

6. Szczegółowe uregulowania współpracy w dziedzinie gospodarki, finansów, handlu, transportu i łączności nastąpią w oddzielnych umowach, zawieranych przez Umawiające się Strony, dostosowanych do powstającego jednolitego ekonomicznego organizmu europejskiego.

Artykuł 12

1. Umawiające się Strony będą ściśle współdziałać w dziedzinie ochrony środowiska i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych.

Będą stwarzać warunki dla stałej poprawy jakości środowiska, w tym w szczególności wód, powietrza, gleb i lasów oraz fauny i flory, zwłaszcza w strefach przy-

granicznych. Będą one wspólnie zapobiegać zanieczyszczeniom transgranicznym i dążyć do ich zmniejszenia i likwidacji.

Umawiające się Strony będą współdziałać i wzajemnie udzielać sobie pomocy w celu zapobiegania i zwalczania nadzwyczajnych zanieczyszczeń i zagrożeń środowiska. Będą współpracować przy wprowadzaniu i rozwoju technologii ekologicznie czystych.

2. Umawiające się Strony będą uczestniczyć w opracowywaniu i realizacji skoordynowanej strategii ochrony środowiska naturalnego na skalę międzynarodową, w szczególności europejską.

3. Szczegółowe zasady współpracy w dziedzinie ochrony środowiska będą regulowane odrębnymi umowami.

Artykuł 13

Umawiające się Strony są jednomyślne w tym, że w jednoczącej się Europie konieczna jest koordynacja polityki planowania przestrzennego, zwłaszcza między bezpośrednio ze sobą sąsiadującymi państwami. Dlatego będą one współpracować ze sobą na wszystkich poziomach przy przygotowywaniu prognoz terytorialnych i planów przestrzennych, których zakres przekracza wspólna granice.

Artykuł 14

1. Umawiające się Strony będą popierać i ułatwiać wzajemną współpracę naukową i techniczną. W tym celu zawierają będą stosowne umowy i podejmować wspólne przedsięwzięcia w celu ich realizacji.

2. Umawiające się Strony będą popierać inicjatywy uczonych i instytucji badawczych, zmierzające do dynamicznego, harmonijnego i szerokiego rozwoju tej współpracy.

3. Umawiające się Strony będą popierać intensywną wymianę informacji i dokumentacji naukowo-technicznej, a także ułatwiać dostęp do instytutów naukowo-badawczych, archiwów, bibliotek i podobnych instytucji.

Artykuł 15

1. Umawiające się Strony rozwijać będą współpracę w dziedzinie kultury, nauki i szkolnictwa.

Na podstawie umów i programów rozszerzać będą wymianę we wszystkich dziedzinach i na wszystkich szczeblach, będą popierać współpracę między twórczymi oraz innymi instytucjami i organizacjami kulturalnymi, jak również bezpośrednie kontakty między artystami.

2. Umawiające się Strony będą rozszerzać i popierać współpracę między wszystkimi rodzajami szkół i uczelni oraz między instytutami badawczymi i ich jednostkami, zarówno poprzez wymianę studentów, stypendystów, nauczycieli i pracowników naukowych, jak również poprzez wspólne prace badawcze.

3. Umawiające się Strony będą popierać nauczanie języków czeskiego i słowackiego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz języka polskiego w Czeskiej i Słowackiej Republice Federacyjnej w szkołach i uczelniach oraz poza systemem szkolnym.

4. Umawiające się Strony będą nawzajem uznawać dokumenty o ukończeniu szkół i studiów wyższych, zgodnie z odpowiednimi umowami.

Artykuł 16

Umawiające się Strony będą czynić wysiłki na rzecz zachowania dóbr i zabytków kulturalnych drugiej Umawiającej się Strony na swym terytorium.

Artykuł 17

1. Umawiające się Strony będą popierać każdy wysiłek zmierzający do obiektywnego wzajemnego poznania się i porozumienia.

2. Umawiające się Strony będą ułatwiać swobodny wzajemny przepływ informacji o życiu społecznym, politycznym, gospodarczym, kulturalnym, naukowym i innym drugiej Umawiającej się Strony, w szczególności zapewnią obiektywną informację o drugiej Umawiającej się Stronie w procesach nauczania i wychowania młodzieży, w tym w podręcznikach szkolnych.

3. Umawiające się Strony będą popierać współpracę w dziedzinie środków masowego przekazu, w szczególności radia i telewizji.

Artykuł 18

1. Umawiające się Strony popierać będą wszechstronna współpracę w dziedzinie ochrony zdrowia, higieny sanitarnej, w szczególności w zakresie zapobiegania i zwalczania chorób cywilizacyjnych, zakaźnych i innych.

2. Umawiające się Strony będą współpracować w celu wzajemnego udzielania sobie pomocy przy klęskach żywiołowych i ciężkich wypadkach.

3. Umawiające się Strony dążyć będą do jak najściślejszej współpracy w dziedzinie ubezpieczeń i opieki społecznej.

Artykuł 19

Umawiające się Strony będą popierać współpracę w dziedzinie wychowania fizycznego, sportu i turystyki.

Artykuł 20

1. Umawiające się Strony będą na podstawie odrębnych umów współpracować w dziedzinie prawa.

2. Umawiające się Strony współpracować będą w szczególności w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej, terroryzmu, nielegalnego handlu narkotykami oraz nielegalnego przewożenia przez granice dóbr kulturalnych i historycznych. Nielegalnie wywiezione dobra kulturalne zostaną zwrócone drugiej Umawiającej się Stronie.

Artykuł 21

Niniejszy Układ nie jest skierowany przeciwko państwom trzecim. Nie narusza on praw i zobowiązań, wynikających z ważnych umów dwustronnych i wielostronnych, zawartych przez Umawiające się Strony z innymi Państwami.

Artykuł 22

W dniu wejścia w życie niniejszego Układu traci moc Układ między Czechosłowacką Republiką Socjalistyczną

a Polska Rzeczpospolita Ludowa o Przyjaźni, Współpracy i Pomocy Wzajemnej, podpisany w Warszawie w dniu 1 marca 1967 roku.

Artykuł 23

1. Niniejszy Układ podlega ratyfikacji i wejdzie w życie w dniu wymiany dokumentów ratyfikacyjnych, która nastąpi jak najszybciej w ~~Pradze~~ Pradze.....

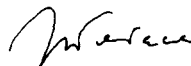
2. Niniejszy Układ zostaje zawarty na okres 15 lat. Po tym terminie jego ważność ulega przedłużaniu na okresy pięcioletnie, jeżeli żadna z Umawiających się Stron nie wypowie go w drodze notyfikacji najpóźniej na rok przed upływem danego okresu obowiązywania.

Sporządzono w Krakowie dnia 6 października 1991 roku w dwóch egzemplarzach, każdy w językach polskim i czeskim, przy czym obydwie teksty posiadają jednakową moc.

Za Czeską i Słowacką
Republikę Federacyjną

Za Rzeczpospolitą Polską

[TRANSLATION - TRADUCTION]

TREATY BETWEEN THE CZECH AND SLOVAK FEDERAL REPUBLIC
AND THE REPUBLIC OF POLAND ON GOOD NEIGHBOURLY RELATIONS,
SOLIDARITY AND FRIENDLY COOPERATION

The Czech and Slovak Federal Republic and the Republic of Poland (hereinafter called "the Contracting Parties"),

Determined to build on the traditions of long-standing friendship uniting the two countries and their peoples,

Cognizant of the need for solidarity in order to ensure an appropriate place for their peoples in Europe,

Affirming their unqualified respect for human rights and fundamental freedoms and for the basic principles of democracy and the rule of law, and expressing their conviction that observance and consistent fulfilment of these ideals will create the basis for freedom, justice and peace,

Guided by the fundamental political and economic changes in Europe and the rich experience of the European States,

Convinced of the need to expand and strengthen solidarity to achieve a united Europe and close cooperation between regions,

Guided by international law, in particular the Charter of the United Nations, and acting in accordance with the Final Act of the Conference on Security and Cooperation in Europe (CSCE), the Charter of Paris for a New Europe and subsequent CSCE instruments,

Striving for comprehensive development of their mutual relations and friendly cooperation based on the principles of good neighbourliness,

Have agreed as follows:

Article 1

The Contracting Parties shall strengthen friendly relations, solidarity and cooperation and deepen mutual respect, trust and understanding. They shall also support and coordinate efforts for their full participation in the institutions of an integrated Europe.

Article 2

1. The Contracting Parties shall be guided in their mutual relations by international law, in particular the principles of sovereign equality, territorial integrity, political independence and non-interference in internal matters.

2. The Contracting Parties confirm the common borders recognized in international agreements and their inviolability. They have no territorial claims against each other and will not raise any such claims in the future.

3. The Contracting Parties state that the Munich Agreement of 29 September 1938 was null from the outset, along with all the consequences deriving therefrom.

Article 3

1. The Contracting Parties attach special importance to inter-parliamentary contacts.

2. The Contracting Parties shall hold regular consultations at various levels in order to ensure the development of their bilateral relations and to align their positions on international issues as much as possible.

3. Consultations between Heads of Government shall take place as often as necessary but at least once a year.

Foreign Ministers shall meet at least once a year for consultations, at which time they shall evaluate the implementation of this Treaty.

Other ministers shall consult regularly.

4. The Contracting Parties shall establish appropriate joint commissions, as needed, by mutual agreement.

Article 4

1. The Contracting Parties shall promote by all means the maintenance and strengthening of security and the development of cooperation in Europe in order to establish an effective security system for the whole of Europe, especially with respect to the security of the region to which they belong.

2. The Contracting Parties shall work to strengthen stability in Europe. They shall advocate the reduction of armed forces and armaments in Europe through binding and verifiable agreements to the lowest possible level that is adequate to ensure defence but does not allow for attack. They shall also strive together for confidence- building on a multilateral and bilateral basis.

Article 5

1. The Contracting Parties shall hold regular consultations at various levels in order to coordinate their positions and actions in matters of security and defence.

2. If one of the Contracting Parties believes that an international situation has arisen that might threaten or breach its sovereignty, territorial integrity or vital security interests, the two Contracting Parties shall initiate immediate consultations on the most effective means of removing the threat.

3. In the event of an armed attack against one of the Contracting Parties, they agree on the possibility of providing assistance to the Party under attack in accordance with Article 51 of the Charter of the United Nations and shall strive to have the conflict resolved in accordance with the principles of the Charter of the United Nations and the instruments of the Conference on Security and Cooperation in Europe.

4. The Contracting Parties initiate open consultations as needed in the event of the commencement or continuation of a dispute or situation other than those specified in paragraphs 2 and 3 of this article, if they believe that international peace and security have been threatened or breached.

Article 6

The Contracting Parties shall develop mutually advantageous cooperation in military matters on the basis of special agreements between the relevant ministries.

Article 7

1. The Contracting Parties shall support cooperation at the level of the Czech Republic and the Slovak Republic, as well as between regions, provinces, districts, towns and communities.

2. The Contracting Parties shall promote broad and effective participation of the entire society in mutual relations. They shall also create the necessary conditions for expanding direct contacts between political parties and movements, trade unions, churches and religious communities, foundations and other associations and organizations.

3. The Contracting Parties, mindful of the special role played by the younger generation in shaping mutual relations, shall create conditions conducive to cooperation of all kinds and exchanges between young people in the two countries.

Article 8

1. The Contracting Parties affirm that members of the Polish minority in the Czech Republic and the Slovak Republic and members of the Czech and Slovak minorities in the Republic of Poland shall have the right, individually or in conjunction with other members of their group, freely to express, preserve and develop their ethnic, cultural, linguistic and religious identity and to develop their culture in every respect, without any attempts to assimilate them against their will.

The Contracting Parties shall respect the rights of minorities and comply with their obligations towards them in accordance with international standards, especially European standards.

2. The Contracting Parties affirm that persons referred to in paragraph 1 of this article shall have the right, individually or in conjunction with other members of their group:

To use their mother tongue freely in private and public life and -- in addition to needing to know the official language or languages of the country concerned -- to use their mother tongue in dealing with State authorities, in keeping with national laws,

To obtain, disseminate and exchange information in their mother tongue,

To have appropriate opportunities to study their mother tongue and to study in their mother tongue,

To establish and maintain their own commercial, educational, cultural and religious institutions, organizations and associations.

3. Membership in a national minority shall be a matter of individual choice for each citizen. No disadvantage shall arise from such membership.

4. Membership in a national minority shall not absolve a citizen from the obligation to behave loyally towards his State, to observe its laws and exercise his rights in keeping with the national laws.

Article 9

The Contracting Parties shall promote personal contacts between citizens of the two countries. To that end, they undertake to establish the appropriate conditions for the free movement of their citizens. In particular, they shall promote extensive development of group and individual contacts and various forms of direct social and economic cooperation in border regions.

Article 10

The Contracting Parties consider that the development of economic cooperation is one of the prerequisites for social progress. Such progress requires the joint efforts of the international community in order to transform the European continent into an area of common prosperity.

Article 11

1. The Contracting Parties shall develop mutually advantageous economic and financial cooperation, including cooperation between regions. They shall promote direct cooperation between economic entities of the two countries.

2. The Contracting Parties shall strive to expand and improve cooperation in the areas of rail, air, road, sea and river transport.

3. The Contracting Parties shall expand the number of border crossing points.

4. The Republic of Poland confirms the Czech and Slovak Federal Republic's right of access to the Baltic Sea.

5. The Contracting Parties shall strive to improve and expand mutual postal and telecommunications services in conformity with European and international technical standards and shall promote direct cross-border telecommunications links.

6. Specific arrangements for cooperation in the areas of the economy, finance, trade, transport and communications shall be made by the Contracting Parties through separate agreements in keeping with the emerging uniform European economic system.

Article 12

1. The Contracting Parties shall cooperate more closely in environmental protection and the rational use of natural resources.

They shall create conditions for the continuous improvement of the quality of the environment, in particular water, air, forests and fauna and flora, especially in border regions. They shall jointly prevent transboundary pollution and strive to reduce and eliminate it.

The Contracting Parties shall cooperate and assist each other in preventing and combating extraordinary destruction of and threats to the environment. They shall cooperate in introducing and developing environmentally clean technologies.

2. The Contracting Parties shall participate, at the international and especially the European level, in the formulation and implementation of coordinated strategies to protect the environment.

3. Specific provisions on cooperation in environmental matters shall be included in separate agreements.

Article 13

The Contracting Parties agree that, in an ever more integrated Europe, coordination is necessary, particularly between adjacent States, on land-use policy. They shall therefore cooperate at all levels on land use and land-use planning, when transboundary in scope.

Article 14

1. The Contracting Parties shall support and facilitate mutual scientific and technical cooperation. To this end, they shall conclude appropriate agreements and take joint measures to implement them.

2. The Contracting Parties shall support scientific initiatives and research institutes with a view to the dynamic, harmonious and broad development of such cooperation.

3. The Contracting Parties shall support the intensive exchange of scientific and technical information and documentation and facilitate access to scientific and technical institutes, archives, libraries and similar institutions.

Article 15

1. The Contracting Parties shall develop cooperation in the fields of culture, science and education. Through agreements and programmes they shall expand exchanges in all areas and at all levels, support cooperation between artistic and other cultural institutions and organizations, as well as direct contacts between artists.

2. The Contracting Parties shall expand and support cooperation between schools of all types, as well as between research institutes and their organizations, both through the exchange of students, scholars, teachers and scientific workers and through joint research projects.

3. The Contracting Parties shall promote the study of the Polish language in the Czech and Slovak Federal Republic and of the Czech and Slovak languages in the Republic of Poland in and outside school.

4. The Contracting Parties shall, in accordance with the relevant agreements, recognize each other's documents certifying school completion and higher education.

Article 16

Each Contracting Party shall work to protect the cultural assets and monuments of the other Party in its territory.

Article 17

1. The Contracting Parties shall support all efforts aimed at achieving objective mutual knowledge and understanding.

2. The Contracting Parties shall facilitate the free flow between them of information on social, political, economic, cultural, scientific and other aspects of life in their countries. In particular, each Party shall ensure that objective information about the other Party is available during the education and rearing of children, including in school textbooks.

3. The Contracting Parties shall support cooperation in the mass media, in particular radio and television.

Article 18

1. The Contracting Parties shall support comprehensive cooperation in the areas of health services and public health, especially in preventing and combating diseases of modern civilization and infectious and other diseases.

2. The Contracting Parties shall cooperate in the mutual provision of assistance in the event of natural disasters and serious accidents.

3. The Contracting Parties shall work to achieve close cooperation in the area of social security.

Article 19

The Contracting Parties shall support cooperation in the area of physical education, sport and tourism.

Article 20

1. The Contracting Parties shall, on the basis of separate agreements, cooperate in legal matters.

2. The Contracting Parties shall cooperate in combating organized crime, terrorism, illegal trafficking in drugs and illegal transport of cultural and historical objects across borders. Illegally exported cultural objects shall be returned to the other Party.

Article 21

This Treaty is not directed against any third State. It shall not affect the rights and obligations arising out of bilateral and multilateral agreements in force that have been concluded by the Contracting Parties with other States.

Article 22

On the date of entry into force of this Treaty, the Treaty of friendship, cooperation and mutual assistance between the Czechoslovak Socialist Republic and the Polish People's Republic, concluded at Warsaw on 1 March 1967, shall expire.

Article 23

1. This Treaty is subject to ratification and shall enter into force on the date of the exchange of the instruments of ratification, which shall take place as soon as possible in Prague.

2. This Treaty shall remain in force for a period of 15 years. Thereafter, it shall be automatically renewed for periods of five years, unless one of the Contracting Parties denounces the Treaty in writing one year before the expiry of the current term of validity.

Done at Krakow on 6 October 1991 in two originals, each in the Czech and Polish languages, both texts being equally authentic.

For the Czech and Slovak Federal Republic:

VÁCLAV HAVEL

For the Republic of Poland:

LECH WALESIA

[TRANSLATION - TRADUCTION]

TRAITÉ ENTRE LA RÉPUBLIQUE FÉDÉRALE TCHÈQUE ET SLOVAQUE
ET LA RÉPUBLIQUE DE POLOGNE RELATIF AUX RELATIONS DE
BON VOISINAGE, À LA SOLIDARITÉ ET À LA COOPÉRATION AMI-
CALE

La République fédérale tchèque et slovaque et la République de Pologne (ci-après dénommées "les Parties contractantes"),

Déterminées à renforcer les longues traditions d'amitié qui unissent les deux pays et leurs peuples,

Tenant compte de la solidarité nécessaire pour assurer à leurs peuples une place légitime en Europe,

Confirmant leur respect inconditionnel des droits de l'homme, des libertés fondamentales et des principes fondamentaux de la démocratie et de l'état de droit, et convaincues que leur adhésion et leur ferme engagement posent les fondements de la liberté, de la justice et de la paix,

Guidées par les importants changements politiques et économiques en Europe et la riche expérience des États européens,

Convaincues de la nécessité d'étendre et de renforcer la solidarité pour parvenir à une Europe unie et une coopération étroite entre les régions,

Guidées par les normes du droit international, en particulier la Charte des Nations Unies, et agissant conformément à l'Acte final de la Conférence sur la sécurité et la coopération en Europe (CSCE), la Charte de Paris pour une Nouvelle Europe et d'autres documents de la CSCE,

uvrant en faveur du développement global de leurs relations réciproques et de leur coopération amicale sur la base des principes de bon voisinage,

Sont convenues de ce qui suit :

Article 1

Les Parties contractantes consolident leurs relations amicales, leur solidarité et leur coopération fondées sur le respect, la confiance et la compréhension réciproques. En outre, elles soutiennent et coordonnent leurs efforts pour participer pleinement aux institutions d'une Europe intégrée.

Article 2

1. Les Parties contractantes, dans leurs relations mutuelles, sont guidées par le droit international, notamment par les principes d'égalité souveraine, d'intégrité territoriale et d'indépendance politique et de non-ingérence dans les affaires intérieures.

2. Les Parties contractantes confirment leurs frontières communes reconnues dans des accords internationaux et leur inviolabilité. Aucune Partie n'a de revendication territoriale à l'encontre de l'autre et ne formulera pas de telles revendications à l'avenir.

3. Les Parties contractantes déclarent que l'Accord de Munich du 29 septembre 1938 était nul au départ, de même que toutes les conséquences qui en ont découlé.

Article 3

1. Les Parties contractantes accordent une importance particulière aux contacts inter-parlementaires.

2. Les Parties contractantes tiennent des consultations régulières à différents niveaux pour garantir le développement de leurs relations bilatérales et pour harmoniser, autant que possible, leurs positions sur les questions internationales.

3. Des consultations au niveau des chefs de gouvernement sont tenues aussi souvent que nécessaire, mais au moins une fois par an. Les Ministres des affaires étrangères se rencontrent au moins une fois par an pour tenir des consultations au cours desquelles ils font le point de la suite donnée au présent Traité. Les autres ministres tiennent des consultations régulières.

4. Les Parties contractantes forment, en tant que de besoin, des commissions conjointes appropriées, dans le cadre d'un accord mutuel.

Article 4

1. Les Parties contractantes encouragent par tous les moyens possibles le maintien et le renforcement de la sécurité ainsi que le développement de la coopération en Europe en vue de construire un système de sécurité paneuropéen efficace, notamment dans la perspective de la sécurité de la région à laquelle elles appartiennent.

2. Les Parties contractantes s'efforcent de renforcer la stabilité en Europe. Elles préconisent, par des accords contraignants et vérifiables, la réduction des forces armées et des armements en Europe au niveau le plus bas possible dans une perspective de défense et non d'attaque. Ensemble, elles encouragent un climat de confiance au plan multilatéral et bilatéral.

Article 5

1. Les Parties contractantes tiennent des consultations régulières à différents niveaux sur les questions de sécurité et de défense.

2. Si l'une des Parties contractantes s'estime confrontée à une situation internationale pouvant menacer ou violer sa souveraineté, son intégrité territoriale et d'autres intérêts majeurs de sécurité, les deux Parties contractantes entament immédiatement des consultations sur les moyens les plus efficaces d'écarter cette menace.

3. Dans le cas d'une attaque armée contre l'une des Parties contractantes, les Parties conviennent de la possibilité de fournir une assistance à la Partie attaquée en vertu de l'Article 51 de la Charte des Nations Unies, et s'efforcent de résoudre le conflit conformément

aux principes de la Charte des Nations Unies et aux instruments de la Conférence sur la sécurité et la coopération en Europe.

4. Les Parties contractantes entament des consultations, autant qu'il y a lieu, également lorsque surgit ou persiste un conflit ou une situation autres que ceux mentionnés dans les paragraphes 2 et 3 du présent article, qui risquent de l'avis des Parties de constituer une menace ou une atteinte à la paix et à la sécurité.

Article 6

Les Parties contractantes développent une coopération réciproquement avantageuse dans le domaine militaire fondée sur des accords spéciaux entre les ministères compétents.

Article 7

1. Les Parties contractantes soutiennent la coopération au niveau de la République tchèque et slovaque, ainsi qu'entre les régions, les provinces, les districts, les villages et les communautés.

2. Les Parties contractantes encouragent, dans leurs relations mutuelles, une participation large et effective de l'ensemble de leur société. Elles créent également les conditions nécessaires à l'établissement d'un contact direct entre les partis politiques et les mouvements, les syndicats, les églises et les sociétés religieuses, les fondations et d'autres associations et organisations.

3. Tenant compte du rôle spécial des jeunes dans la formation de relations réciproques, les Parties contractantes favorisent le développement d'une totale coopération entre les jeunes des deux pays.

Article 8

1. Les Parties contractantes affirment que les membres de la minorité polonaise en République tchèque et slovaque et les membres des minorités tchèque et slovaque en République de Pologne ont le droit individuellement ou en association avec d'autres membres de leur groupe d'exprimer, de préserver et de développer leur culture sans être exposés à aucune tentative d'assimilation contre leur gré. Les Parties contractantes respectent les droits des minorités et se conforment aux obligations qui les régissent conformément aux normes internationales, notamment aux normes européennes.

2. Les Parties contractantes affirment que les personnes visées dans le premier paragraphe du présent article ont le droit, individuellement ou en association avec d'autres membres de leur groupe :

De s'exprimer librement dans leur langue maternelle en privé et en public et, outre la nécessité de connaître la langue officielle des pays respectifs, d'utiliser leur langue maternelle devant les organes de l'État conformément à la législation intérieure;

D'obtenir, de diffuser et d'échanger de l'information dans leur langue maternelle;

De mettre en place les moyens nécessaires à l'enseignement de leur langue maternelle ;

D'établir et de maintenir leurs propres institutions, organisations et associations commerciales, éducatives, culturelles et religieuses.

3. L'appartenance à une minorité nationale est une question de choix personnel pour chaque citoyen et n'entraînera aucun handicap.

4. L'appartenance à une minorité nationale n'exonère pas un citoyen de son obligation d'agir loyalement envers son pays, de respecter la loi et d'exercer ses droits découlant des lois nationales.

Article 9

Les Parties contractantes encouragent les contacts personnels entre les citoyens de leurs deux pays. Dans cette perspective, elles s'engagent à créer des conditions favorables à la liberté de mouvement de leurs citoyens. En particulier, elles encouragent le développement approfondi de contacts individuels et de groupes ainsi que diverses formes de coopération sociale et économique directe dans les régions frontalières.

Article 10

Les Parties contractantes considèrent que le développement de la coopération économique est l'une des conditions essentielles au progrès social. Ce progrès nécessite des efforts conjoints de la communauté internationale afin de transformer le continent européen en une région de prospérité commune.

Article 11

1. Les Parties contractantes développent une coopération économique et financière mutuellement avantageuse, y compris entre les régions. Elles encouragent la coopération directe entre les entités économiques des deux pays.

2. Les Parties contractantes s'efforcent d'élargir et d'améliorer la coopération dans le domaine des transports ferroviaire, aérien, routier, maritime et fluvial.

3. Les Parties contractantes s'engagent à accroître le nombre de points de passage frontaliers.

4. La République de Pologne confirme le droit d'accès à la mer Baltique de la République tchèque et slovaque.

5. Les Parties contractantes s'efforcent d'améliorer et d'élargir les services conjoints des postes et des télécommunications conformément aux normes techniques européennes et internationales et encouragent les liens directs de télécommunication transfrontières.

6. Les Parties contractantes concluront des arrangements spéciaux dans les domaines de l'économie, de la finance, du commerce, des transports et des communications par le biais d'accords séparés adaptés au système économique uniforme qui se constitue en Europe.

Article 12

1. Les Parties contractantes coopèrent étroitement dans le domaine de la protection de l'environnement et de l'utilisation rationnelle des ressources naturelles. Les Parties contractantes créent les conditions favorables à l'amélioration continue de la qualité de l'environnement, en particulier de l'eau, de l'air, des forêts et de la faune et de la flore, notamment dans les régions frontalières. Elles empêchent conjointement la pollution transfrontalière et s'efforcent de la réduire et de l'éliminer. Les Parties contractantes coopèrent entre elles et se prêtent mutuellement assistance dans la prévention des catastrophes écologiques et la lutte contre les menaces à l'environnement. Elles coopèrent à la mise au point et au développement de technologies non polluantes pour l'environnement.

2. Les Parties contractantes participent, sur le plan international et notamment européen, à la formulation et à la mise en œuvre de stratégies coordonnées de protection de l'environnement.

3. Des directives détaillées pour la coopération dans le domaine de la protection de l'environnement seront énoncées dans le cadre d'accords spéciaux.

Article 13

Les Parties contractantes s'entendent sur la nécessité, dans une Europe plus intégrée que jamais, d'une coordination des politiques d'utilisation des terres, en particulier entre des États adjacents. Elles conviennent de coopérer à tous les niveaux dans les domaines de l'utilisation des terres et de la planification de l'utilisation des terres lorsqu'elles ont une portée transfrontière.

Article 14

1. Les Parties contractantes encouragent et facilitent la coopération scientifique et technologique conjointe. À cette fin, elles concluent des accords appropriés et s'engagent à une action conjointe pour les mettre en application.

2. Les Parties contractantes encouragent les initiatives scientifiques et les instituts de recherche afin de développer une coopération dynamique, harmonieuse et vaste dans ce domaine.

3. Les Parties contractantes favorisent les échanges d'information et de documentation scientifique et technique et facilitent l'accès aux institutions scientifiques et techniques, aux archives, aux bibliothèques et d'autres institutions similaires.

Article 15

1. Les Parties contractantes coopèrent dans les domaines de la culture, de la science et de l'éducation. Dans le cadre d'accords et de programmes, elles développent des échanges dans tous les domaines et à tous les niveaux et encouragent la coopération entre les institutions et organisations artistiques et autres organes culturels, ainsi que le contact direct entre les artistes.

2. Les Parties contractantes développent et encouragent la coopération entre l'ensemble des écoles et entre les instituts de recherche et leurs organisations, en favorisant les échanges d'étudiants, de boursiers, d'enseignants et de chercheurs, ainsi que les travaux de recherche communs.

3. Les Parties contractantes favorisent l'étude de la langue polonaise en République tchèque et slovaque et les langues tchèque et slovaque en République de Pologne à l'intérieur et à l'extérieur de l'école.

4. Les Parties contractantes, conformément aux accords pertinents, reconnaissent réciproquement les certificats de fin de scolarité et les diplômes universitaires.

Article 16

Chaque Partie contractante s'efforce de préserver le patrimoine culturel et les monuments de l'autre Partie contractante situés sur son territoire.

Article 17

1. Les Parties contractantes appuient tous les efforts visant à atteindre une connaissance et une compréhension mutuelles objectives.

2. Les Parties contractantes facilitent entre elles la libre circulation d'information sur la vie sociale, politique, économique, culturelle, scientifique et autres aspects dans leurs pays. En particulier, chaque Partie veille à ce qu'une information objective concernant l'autre Partie soit intégrée dans l'enseignement destiné aux enfants, y compris dans les ouvrages didactiques.

3. Les Parties contractantes encouragent la coopération dans le domaine des médias, notamment la radio et la télévision.

Article 18

1. Les Parties contractantes favorisent la coopération dans les domaines des services de santé et de la santé publique, en particulier par la prévention des maladies de civilisation et des maladies d'origine infectieuse ou autres et collaborent à la lutte contre lesdites maladies.

2. Les Parties contractantes coopèrent en vue de s'apporter une aide mutuelle dans l'éventualité de catastrophes naturelles et d'accidents graves.

3. Les Parties contractantes poursuivent une coopération étroite dans le domaine de la sécurité sociale.

Article 19

Les Parties contractantes encouragent la coopération dans les domaines de l'éducation physique, du sport et du tourisme.

Article 20

1. Les Parties contractantes coopèrent en matière juridique dans le cadre d'accords spéciaux.

2. Les Parties contractantes coopèrent dans la lutte contre la criminalité organisée, le terrorisme, le trafic illicite de stupéfiants ainsi que le transport illicite de biens de valeur culturelle et historique au-delà des frontières. Les articles de valeur culturelle exportés illégalement seront rendus à l'autre Partie contractante.

Article 21

Le présent Traité n'est pas dirigé contre des États tiers. Il n'affecte pas les droits et engagements issus de traités bilatéraux et multilatéraux conclus par les Parties contractantes avec d'autres États qui sont actuellement en vigueur.

Article 22

Dès l'entrée en vigueur du présent Traité, le Traité d'amitié, de coopération et d'assistance mutuelle entre la République socialiste de Tchécoslovaquie et la République populaire de Pologne, conclu à Varsovie le 1er mars 1967 prendra fin.

Article 23

1. Le présent Traité est soumis à ratification et entrera en vigueur à la date de l'échange des instruments de ratification, qui aura lieu dans les plus brefs délais.

2. Le présent Traité est conclu pour une période de 15 ans. Il sera par la suite prorogé tacitement de cinq ans en cinq ans, sauf si l'une des Parties contractantes y met fin par écrit au moins un an avant l'expiration de la période de validité en cours.

Fait à Cracovie, le 6 octobre 1991 en deux exemplaires originaux, chacun en langue tchèque et en langue polonaise, les deux textes faisant également foi.

Pour la République fédérale tchèque et slovaque :

VÁCLAV HAVEL

Pour la République de Pologne :

LECH WALESZA